

Rapport 73

Maart 2022

Aanpassing van het BelRAI Forensic supplement op basis van het Risk-Need-Responsivity model en aanpassing van de cliëntversie van de DUNDRUM voor personen met een verstandelijke beperking

Onderzoekers: Dr. Petra Habets¹, Hanne Van Horebeek², dr. Kathleen de Cuyper²

Promotor: Prof. dr. Ingeborg Jeandarme¹

¹ KeFor OPZC Rekem, Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg

² LUCAS KU Leuven, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy

Samenvatting

Binnen het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) werken het Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg Rekem (Kefor) en LUCAS KU Leuven sinds 2017 aan de implementatie van de BelRAI in de GGZ. Deze studies onderzoeken de bruikbaarheid van de BelRAI GGZ-instrumenten in de zorg voor personen met cliënten met integrale zorgnoden. Tijdens de **BelRAI GGZ-pilootstudie** in 2017 is voor het eerst in de zorgpraktijk de geschiktheid van de BelRAI GGZ-instrumenten getest om de zorgnoden van personen met een EPA en/of verslaving in kaart te brengen (Van Eenoo et al., 2017). Eveneens is er voor de eerste keer gepeild naar de haalbaarheid van het gebruik van dit instrumentarium en de attitude van verschillende groepen van stakeholders ten opzichte van het BelRAI assessment systeem. Dertien voorzieningen die zich situeren in vier geografisch verspreide GGZ-netwerken in Vlaanderen, namen deel aan deze pilootstudie. In 2018 zijn vervolgens **twee nieuwe BelRAI GGZ-studies** gepland: de tweede BelRAI GGZ-studie en de BelRAI-DUNDRUM forensische GGZ-pilootstudie. De doelstelling van deze studies bestond erin de gebruiksmogelijkheden van het BelRAI GGZ-instrumentarium en de randvoorwaarden voor implementatie te onderzoeken in een grote groep van Vlaamse (forensische) GGZ-voorzieningen. Ter voorbereiding van de start van deze studies werd een participatief traject opgestart waaraan 49 GGZ-voorzieningen deelnamen in zeven BelRAI GGZ-werkgroepen (één per type van voorziening die deelnam aan de studies; Van Horebeek et al., 2019). Als resultaat van dit traject is het BelRAI GGZ-instrumentarium verder uitgebreid om de zorgnoden van alle verschillende doelgroepen die in de GGZ behandeling/begeleiding krijgen, in kaart te kunnen brengen.

Specifiek voor de forensische GGZ is in 2018 een pilootstudie voorbereid. Om het beveiligingsniveau te kunnen bepalen waarbinnen een forensische cliënt behandeld moet worden, is er op basis van een literatuurstudie gekozen om naast het BelRAI GGZ-instrumentarium ook het gebruik van de DUNDRUM (Dangerousness, Understanding, Recovery and Urgency Manual: Kennedy et al., 2016) binnen deze pilootstudie te evalueren. Op basis van deze pilootstudie concludeerden de onderzoekers dat de DUNDRUM, de BelRAI (Community) Mental Health, het BelRAI Forensic supplement en de uitgebreide versie van het BelRAI Addictions supplement een generiek assessment instrumentarium vormen voor

de Vlaamse forensische GGZ, mits (de structuur van) het instrumentarium enkele aanpassingen zou ondergaan ([Van Horebeek et al., 2020](#)).

Deze conclusie vormde de aanleiding voor twee vervolgstudies, waarvan de huidige studie er één is. Op basis van de beleidsaanbevelingen zijn er twee doelstellingen geformuleerd voor de huidige studie.

De **doelstellingen** van deze studie bestaan uit de aanpassing van:

1. Het BelRAI Forensic supplement op basis van het Risk-Need-Responsivity model
2. De cliëntversie van de DUNDRUM voor personen met een verstandelijke beperking

De **onderzoeksvragen** van de studie luidt:

1. Hoe kan het BelRAI Forensic supplement aangepast worden zodat het een overzicht geeft van de Central Eight risicofactoren?
2. Hoe kan de cliëntversie van de DUNDRUM aangepast worden zodat deze ook geschikt is voor personen met een verstandelijke beperking?

Voor de eerste onderzoeksvraag zijn eerst de definities van de Central Eight risicofactoren opgesomd. Op basis van deze definities zochten de onderzoekers in het BelRAI Forensic supplement en de BelRAI (Community) Mental Health naar items die gerelateerd zijn aan één van de Central Eight risicofactoren. Daarna werd er advies gevraagd aan de expertgroepen over de inhoud en lay-out van de vernieuwde output van het Forensic supplement. Deze feedback is verwerkt en de output van het Forensic supplement is nu zo ontworpen dat het een overzicht geeft van alle Central Eight risicofactoren. Verder is er in het handboek meer aandacht besteed aan het Good Lives Model. Door de output vanuit dit model te bekijken, geeft het niet alleen informatie over het risico op herval van de persoon, maar biedt het ook zicht op de domeinen waar er zich geen problemen voordoen.

Voor de tweede onderzoeksvraag aangaande de herwerking van de cliëntversie van de DUNDRUM voor personen met een verstandelijke beperking is er advies ingewonnen van verschillende experts en zijn conceptversies aangepast en terug geëvalueerd. Hierbij is gevarieerd met het gebruik van verschillende soorten pictogrammen. Bovendien zijn de teksten in de vragenlijst ingekort en herschreven op basis van een vocabulaire lijst die geschikt is voor de doelgroep van personen met een verstandelijke beperking. Deze aanpassingen zijn voorgesteld aan de expertgroepen. De definitieve versie is vervolgens getest in twee zorgvoorzieningen: een forensische VAPH-unit en een medium-security afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis voor personen met een verstandelijke beperking. Ondanks het enthousiasme bij de betrokken hulpverleners over de aanpassingen voorafgaand aan de studie bleek de vragenlijst toch nog steeds een grote uitdaging te vormen om af te nemen bij personen met een verstandelijke beperking. De voornaamste reden was de hoeveelheid tekst in de vragenlijst in relatie met hoe men een antwoord moet kiezen op de vragen. De belasting op het werkgeheugen van de cliënt blijkt toch te groot te zijn. Tijdens de pilootstudie van 2020 gaven hulpverleners en coördinatoren van voorzieningen immers aan dat de toen gebruikte cliëntversie van de DUNDRUM voor een subgroep van cliënten te moeilijk was om in te vullen zonder hulp. Daarom adviseren we dat de vereenvoudigde cliëntversie gebruikt zal worden voor de normaal begaafde populatie binnen de forensische GGZ.